

Handreiking kwaliteit van leven

*Kwaliteit van leven?
Euh...Wat we wél voor u
kunnen doen...*

Handreiking Kwaliteit van leven

Inleiding

Als gesproken wordt over 'kwaliteit van zorg', hebben we het meestal over de manier waarop de zorg verleend wordt; over de materialen die gebruikt worden, over de werkwijzen en protocollen, en over de bejegening door de zorgverlener. Allemaal belangrijke zaken, maar uiteindelijk gaat het om het resultaat, om de vraag of de zorg bijdraagt aan een goede kwaliteit van leven. Vanuit het cliënt perspectief is dat waar het om gaat, en daar willen we ons met deze handreiking op richten. Het is de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieders ervoor te zorgen dat ze goede systemen hebben. Het is de verantwoordelijkheid van de persoon en zijn (wettelijk) vertegenwoordiger om aan te geven wat hij nodig heeft, en om achteraf te beoordelen of hiermee ook het gewenste resultaat bereikt is. In deze handreiking wordt uitgewerkt hoe het begrip 'kwaliteit van leven' hiervoor de kapstok kan zijn.

Het model dat in deze handreiking beschreven wordt, is in eerste instantie bedoeld om voor een individuele persoon meer zicht te krijgen hoe de kwaliteit van leven verbeterd kan worden. Het kan echter ook op een collectief niveau gebruikt worden.

Kwaliteit van leven

Ieder mens streeft er naar gelukkig te zijn. We doen van alles om datgene te krijgen waar we gelukkig van hopen te worden, of situaties te vermijden die ons ongelukkig maken. Als dat bereikt is, zou je in meer formele woorden kunnen spreken over een *goede kwaliteit van leven*.

Geluk, en daarmee ook kwaliteit van leven, is een hele persoonlijke zaak. Ieder mens heeft zijn eigen concrete verwachtingen of verlangens ten aanzien van het leven, en de mate waarin deze gerealiseerd worden, is bepalend voor de vraag of hij voldoende kwaliteit van leven ervaart. Dat maakt kwaliteit van leven een individueel gegeven, en het laat zich dan ook niet uitdrukken in objectieve omstandigheden. Omstandigheden hebben uiteraard invloed op de ervaring van kwaliteit van leven, maar zijn niet alles bepalend. Wat voor de ene persoon belangrijk is, is voor de ander misschien totaal onbelangrijk. Of wat vroeger belangrijk was, is dat nu misschien niet meer.

Kwaliteit van leven kan daarom als volgt gedefinieerd worden:

Kwaliteit van leven is de persoonlijke ervaring van het individu of wat het leven hem biedt in voldoende mate aansluit bij wat hij ervan verwacht.

Kernwaarden van kwaliteit van leven

Als we kijken naar de concrete verlangens en verwachtingen, heeft ieder zijn eigen verlanglijstje. Er is echter wel een patroon in te ontdekken. Dit patroon bestaat uit een achttal kernwaarden. Deze kernwaarden zijn als het ware de bril waardoor een persoon naar het leven kijkt, en waardoor hij de dingen voor zich ziet waar hij gelukkig van kan worden.

Deze acht kernwaarden zijn:

- Een positieve lichaamsbeleving ervaren
- Een positief zelfbeeld ervaren
- Zich veilig voelen
- Zich geliefd en liefdevol voelen
- Zich verbonden voelen
- Betekenis ervaren in dagelijkse bezigheden
- Innerlijke rust ervaren
- Houvast ervaren

Deze kernwaarden gelden voor iedereen, maar iedereen vertaalt ze op zijn of haar eigen manier in de concrete verlangens. Hierbij kunnen allerlei factoren een rol spelen, zoals leeftijd, ontwikkelingsniveau, gezondheid, leefomstandigheden, enz. De toelichting die hieronder gegeven wordt bij de kernwaarden is dus algemeen; voor ieder individu zal het er verschillend uitzien.

Positieve lichaamsbeleving

Iedereen wil gezond zijn, geen pijn hebben, wil dat het lichaam gerespecteerd wordt door anderen, wil zich fit voelen, er leuk uit zien, tevreden zijn met het lichaam, goed gevoed zijn, uitgerust en lekker ontspannen zijn.

Een positief zelfbeeld ervaren

Het is voor mensen belangrijk om zich als individu gezien en erkend te voelen, zich zelfverzekerd te kunnen voelen, bewust te zijn van de eigen kwaliteiten, belangrijk gevonden te worden door anderen, aandacht te krijgen voor wat je doet en wie je bent.

Veilig voelen

Iedereen wil zich veilig voelen. Dat betekent niet alleen dat er geen bedreiging mag uitgaan van situaties waar je je in bevindt, maar ook niet van mensen waar je mee te maken hebt. Gevoelens van onveiligheid kunnen ook veroorzaakt worden door persoonsgebonden factoren, zoals fysieke beperkingen of een psychiatrische aandoening.

Geliefd en liefdevol voelen

Ieder mens heeft enkele belangrijke mensen in het leven nodig bij wie hij zich onvoorwaardelijk geliefd en liefdevol kan voelen. Rond deze cirkel van directe naasten heeft ieder mens behoefte aan ontmoetingen met anderen. Deze ontmoetingen zijn gebaseerd op dezelfde wederkerigheid van gevoelens, maar naarmate de persoonlijke afstand groter is, zal de intensiteit lager zijn. Met

Hans heeft een matige verstandelijke beperking. Hij woont in een instelling waar hij het prima naar zijn zin heeft. Hij kan in de omgeving van de woning gaan waar hij wil; ook naar het dorp om eigen boodschappen te doen. Hij voelt zich daar voldoende veilig bij en hij is er ook erg trots op dat hij als enige van zijn groep dit allemaal aankan. Hans is ook blij met zijn grote kamer op de bovenverdieping in zijn woning. Hij ontleent er een zekere status aan. Dat is goed voor zijn zelfbeeld, net zoals het leuke baantje dat hij heeft; hij verzorgt zelfstandig koffie en thee in het directiegebouw. Hans vindt dit belangrijk werk en hij heeft echt het gevoel dat hij er daar bij hoort.

Kortom: er gaat wel eens iets niet goed, maar Hans is best tevreden over zijn kwaliteit van leven. De voor Hans belangrijkste kernwaarden scoren positief.

vrienden wil je elkaar over en weer aardig vinden en elkaar helpen. Op straat wil je mensen ontmoeten die vriendelijke tegen je zijn en jouw vriendelijkheid op prijs stellen.

Verbonden voelen

Mensen willen verbonden zijn met de omgeving om hen heen. Je wilt erbij horen in de vriendengroep, in de klas op school, tussen de collega's op het werk, tussen buurtgenoten. Mensen willen deel kunnen nemen aan sociale activiteiten en gebruik maken van maatschappelijke voorzieningen die ook voor anderen toegankelijk zijn. Je wilt je misschien ook verbonden voelen met de natuur om je heen, met de warmte van de zon, de regendruppels, enz.

Betekenis ervaren in dagelijkse bezigheden

Het is belangrijk dat mensen dagelijkse activiteiten hebben die aansluiten bij wat voor hen zelf zingevend is. Dat kan het samenwerken met anderen zijn, de voldoening die de activiteit op zich geeft, de eigen kwaliteiten die je in de activiteit kwijt kunt, het feit dat een activiteit invulling geeft aan de dag, het inkomen dat je met je werk verdient, waardering die krijgt voor wat je doet, enz.

Innerlijke rust ervaren

Mensen willen zich geestelijk ontspannen voelen. Ze willen met een gerust hart naar de toekomst kunnen kijken, geen hinder hebben van angsten, boosheid of stress. Ook willen mensen vrij zijn van de gevolgen van een psychiatrische aandoening of traumatische herinneringen.

Houvast ervaren

Houvast ervaren is belangrijk voor als je in een onzekere situatie komt of als iets tegen zit. Houvast kan vanuit je zelf komen, als je je zelfverzekerd voelt en weet dat je over de vaardigheden of kennis beschikt om een bepaalde situatie het hoofd te kunnen bieden. Houvast kan ook komen door de steun van je familie of goede vrienden, vooraf weten wat gaat gebeuren, structuur in activiteiten, een religie hebben die steun geeft, eigen rituelen hebben, enzovoort.

Niet alles is even belangrijk

Als we willen weten hoe we iemand kunnen helpen een goede kwaliteit van leven te ervaren, moeten we ons dus een beeld vormen over de manier waarop de persoon door de bril van de kernwaarden kijkt en in welke concrete verlangens deze vertaald worden. Maar het gaat niet alleen om wat iemand wil, maar ook hoe belangrijk dat voor hem is.

We willen veel, maar niet alles is even belangrijk voor onze kwaliteit van leven. En uiteraard verschilt het sterk per persoon.

Voor de een is bijvoorbeeld een structuur in de vorm van een vast patroon van activiteiten gedurende een dag erg belangrijk, terwijl het voor een ander wel prettig is, maar niet erg belangrijk. De persoon voor wie de structuur erg belangrijk is, zal zich ook erg ongelukkig kunnen voelen als een activiteit onverwacht niet door gaat, terwijl de ander het misschien wel jammer vindt, maar zich er niet veel van aantrekt.

Bij de vraag of je kwaliteit van leven ervaart gaat het dus bij alle verlangens om de combinatie van wat je wilt en hoe belangrijk het voor je is.

Op zijn 46ste gaat het mis; Hans krijgt een herseninfarct. Dit heeft een groot gevolg voor zijn kwaliteit van leven.

Het vertrouwen in zijn lichaam is helemaal weg. Hij snapt niet wat gebeurd is; hij was gevallen en ineens kon hij een aantal dingen niet meer. Hij beweegt moeilijker, heeft minder conditie en heeft snel pijn in zijn spieren. Hij kan daardoor niet meer alleen naar het dorp voor zijn boodschappen, wat voor hem erg belangrijk was.

Zijn zelfbeeld heeft een behoorlijke deuk opgelopen. Hij was altijd vrij zelfstandig in zijn dagelijkse doen en laten, maar had nu ineens veel hulp nodig. Bovendien kon hij niet meer de trap op naar zijn mooie grote kamer op de bovenverdieping, en moest hij verhuizen naar een kamer beneden.

Hans voelt zich duidelijk minder veilig. Hij is altijd bang dat er weer zoiets kan gebeuren. Bovendien loopt hij minder stabiel en hij is bang om te vallen.

Ook zijn werk raakte hij kwijt, omdat hij het fysiek niet meer aankon.

Eén korte gebeurtenis, met een grote impact op de kwaliteit van leven van Hans. Op vier kernwaarden heeft hij veel moeten inleveren:

- Lichaamsbeleving
- Zelfbeeld
- Veiligheidsgevoel
- Zingevende bezigheden

Gedrag en kwaliteit van leven

Gedrag en kwaliteit van leven hebben alles met elkaar te maken. We doen dingen omdat we daar gelukkig van willen worden, waardoor het bijdraagt aan een goede kwaliteit van leven. En naarmate iets belangrijker voor onze kwaliteit van leven is, doen we daar harder ons best voor.

Of we doen dingen als een uiting van of we ons wel of niet gelukkig voelen. Als we tevreden zijn over onze kwaliteit van leven uiten we dat met vrolijkheid of de ontspannen manier waarmee we omgaan met wat we tegenkomen. Als we ons ongelukkig voelen, uiten we dit in verdriet, frustratie of boosheid.

De intensiteit waarmee iemand zijn best doet om iets te bereiken, en de intensiteit van de emoties die ervaringen oproepen, zijn belangrijke aanwijzingen over wat voor iemand belangrijk is en hoe hij zijn kwaliteit van leven ervaart.

Verbeteren van de kwaliteit van leven

Deze benadering van kwaliteit van leven kan goed gebruikt worden bij de ondersteuning van mensen met beperkingen. Als verwant kunt u het gebruiken om te kijken hoe u de persoon zelf het best kunt helpen, maar u kunt het ook gebruiken als voorbereiding op een gesprek in het kader van een indicatiestelling, of het gesprek met de begeleiders over een ondersteuningsplan.

De persoon en anderen erbij betrekken

Het is natuurlijk belangrijk om de persoon om wie het gaat zoveel mogelijk bij de uitwerking te betrekken. Maar ook anderen die de persoon goed kennen, kunnen een belangrijke bijdrage leveren. We hebben het bij kwaliteit van leven immers over gevoelens, en het is altijd moeilijk om goed in te kunnen schatten hoe iemand zich voelt en waarom.

Als de persoon om wie het gaat zelf geen mogelijkheden heeft om zelf actief mee te denken en te praten, is het toch goed als hij of zij erbij aanwezig is. De aanwezigheid kan inspirerend werken.

Om voor een persoon te kijken hoe hij ondersteund kan worden om een zo goed mogelijke kwaliteit van leven te realiseren, kunt u een aantal stappen doorlopen

Hoe is het nu?

Het begint met te kijken hoe het op dit moment gaat. U kijkt niet alleen naar wat niet goed gaat, maar ook naar de dingen die wel goed gaan en die een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven.

U kijkt naar drie dingen

1 Wat doet de persoon graag of wat geeft hij aan graag te willen? En waarom is dit, wat is het bewuste of onbewuste verlangen dat aan dit gedrag of deze wens ten grondslag ligt?

2 In welke mate lukt het hem om te krijgen waar hij naar verlangt?

Gelukkig had Hans mogelijkheden, en een daarvan was doorzettingsvermogen. Hij wilde zijn baantje zo graag terug, dat hij intensief oefende bij de fysiotherapie. Met succes. Na ruim een half jaar kon hij weer aan het werk. Tot de externe omstandigheden tegen zaten. De instelling fuseerde en de directie verhuisde naar een groot kantoor in de stad. Hans kon niet mee.

Hans gaf zelf aan ook te willen verhuizen; naar een woning in een wijk met een tuin waar hij een eigen vijver kon hebben. Dat gebeurde, en ondanks dat er nog niet direct een leuke nieuwe baan was, voelde hij zich weer een stuk beter.

Een nog niet genoemde mogelijkheid van Hans was dat hij behoorlijk wat lef heeft. Hij wilde een scootmobiel, zodat hij weer zelf zijn boodschappen kon gaan doen. Dat ging een paar jaar goed en zijn zelfvertrouwen groeide zienderogen. Tot zijn gezichts-vermogen begon af te nemen en hij een keer met scootmobiel in een sloot belandde. Hij raakte niet alleen zijn scootmobiel kwijt, maar ook zelfvertrouwen en zijn zelfstandigheid en zijn veiligheidsgevoel. Het blijft creatief zoeken hoe we Hans kunnen helpen voldoende kwaliteit van leven te ervaren.

3 Wanneer reageert hij emotioneel: blij als het goed is, gefrustreerd, angstig of verdrietig als iets niet goed gaat. Als hij verheugd reageert, krijgt hij blijkbaar waar hij bewust of onbewust naar verlangt. Als hij gefrustreerd, angstig of verdrietig reageert, overkomt hem blijkbaar iets dat hem ongelukkig maakt. Wat is dat en wat zou hij in die situatie eigenlijk willen?

Het resultaat van deze beschouwing kunt u beschrijven in korte teksten per kernwaarde. Soms is het lastig om een bepaald punt bij één specifieke kernwaarde te plaatsen, omdat het met meer te maken kan hebben. Zo kan iemand om aandacht vragen omdat hij zich erg onzeker voelt (gebrek aan innerlijke rust), of omdat hij graag in het middelpunt van de belangstelling staat (een goed zelfbeeld willen), of omdat de

aanwezigheid van begeleiders houvast geeft (houvast ervaren). U kunt met elkaar kijken wat de meest waarschijnlijke optie is. Maar het kan ook zijn dat het inderdaad met alle drie te maken heeft. Dan geeft u het ook een plek bij alle drie kernwaarden en daarmee laat u zien hoe belangrijk aandacht is voor de kwaliteit van leven van de persoon.

Uitwerken in het persoonlijk profiel van kwaliteit van leven

Uit de beschrijving hoe het nu is, kunt u de verlangens benoemen die voor de persoon belangrijk zijn om kwaliteit van leven te ervaren. U kunt dit in steekwoorden aangeven bij de kernwaarden in het persoonlijk profiel op pagina 7. Per kernwaarde kunt u de zes verlangens aangeven die de belangrijkste impact hebben op de kwaliteit van leven.

Het is belangrijk om deze verlangens zoveel als mogelijk in positieve termen aan te geven, omdat daarmee al direct een richting wordt aangegeven voor verbetering van de kwaliteit van leven. Als iemand bijvoorbeeld angst ervaart door de aanwezigheid van anderen, kunt u dit in positieve termen beschrijven door te zeggen 'wil zich veilig voelen in de aanwezigheid van anderen'.

Het is ook belangrijk om in dit persoonlijke profiel niet alleen de dingen aan te geven die nu niet goed gaan, maar ook wat wel goed gaat. Dat is niet alleen omdat dat een reëel beeld geeft over de kwaliteit van leven, maar ook omdat wat nu al goed gaat, misschien nog wel beter kan.

Persoonlijk profiel kwaliteit van leven

Kwaliteit van leven heeft te maken met de realisatie van acht kernwaarden. Deze staan in dit profiel vermeld. Bij iedere kernwaarde kunt u een aantal min of meer concrete punten aangeven die van invloed zijn om de kwaliteit van leven van de persoon. Als de persoon geen punten / wensen aangeeft bij bepaalde kernwaarden, kunt u zelf ook punten aangeven waarvan u denkt dat het een bijdrage aan de kwaliteit van leven kan geven

Impact: Aangezien niet alles even belangrijk is voor het ervaren van kwaliteit van leven, scoort u eerst de mate van belangrijkheid voor de uiteindelijke kwaliteit van leven.

1 = niet belangrijk, 2 = redelijk belangrijk, 3 = erg belangrijk

Kwaliteitsbeleving: Vervolgens kunt u scoren hoe de kwaliteit ten aanzien van het specifieke punt of ten aanzien van de kernwaarde als totaal beleefd wordt. U kunt de volgende scores geven: -3 = erg slecht, -2 = slecht, -1 = vaak niet goed, 0 = wisselend goed of niet goed, +1 = meestal voldoende, +2 = goed, +3 = erg goed

Score: In de laatste kolom kunt u de twee scores vermenigvuldigen, waardoor de eindscore van liggen tussen -9 en +9

[illegible]

Aspecten die kwaliteit van leven beïnvloeden	IMPACT			KWALITEITSBELEVING							SC
	1	2	3	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	
Zich verbonden voelen											
Zingeving ervaren in activiteiten of werk											
Innerlijke rust ervaren											
Steun / houvast ervaren											

U kunt een leeg formulier downloaden om dit met de hand of op de computer in te vullen. [Download formulier](#)

Verbetering van de kwaliteit van leven

Hiermee komen we op waar het natuurlijk om gaat. Hoe kan de kwaliteit van leven verbeterd worden. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden:

- *Wegnemen van negatieve factoren.* Wat kan gedaan worden om factoren die een negatieve invloed hebben op de kwaliteit van leven weg te nemen.
- *Helpen of overnemen.* Als iemand voor een probleem staat dat hij zelf niet kan oplossen, kan hulp geboden worden door te begeleiden of iets van de persoon over te nemen.
- *Verlangens relativeren.* Soms verlangt iemand heel sterk naar iets dat door niet beïnvloedbare omstandigheden niet te realiseren is. Het is dan belangrijk om de verwachtingen te temperen waardoor de teleurstelling minder wordt. Dit temperen van de verwachtingen kan soms ook door meer nadruk op iets te leggen dat wel haalbaar is
- *Versterken wat al goed gaat.* Wat op zich al wel positief scoort, kan wellicht nog beter. Door hier meer accent op te leggen kan dit leiden tot verbetering van de kwaliteit van leven, terwijl sommige andere punten nog steeds onvoldoende scoren. Als het totale gemiddelde maar voldoende is.
- *Nieuwe mogelijkheden aanbieden* U kunt ook nieuwe dingen bedenken die een bijdrage kunnen gaan spelen in de kwaliteit van leven. U kunt deze punten aanvullen in het persoonlijk profiel bij de kernwaarde waar het een rol kan spelen. In eerste instantie zal het misschien neutraal scoren, omdat het nu noch in positieve zin, noch in negatieve zin, bijdraagt tot kwaliteit van leven. Maar dat kan misschien veranderen.

Wat als iemand niets aangeeft?

Bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking kan het soms erg moeilijk zijn om te kijken hoe iemand de eigen kwaliteit van leven ervaart en waar dat door beïnvloed wordt. Sommige mensen lijken bijna nergens op te reageren en lijken het leven aan zich voorbij te laten trekken. Toch zijn er altijd wel signalen waaraan je kunt zien of iemand iets wel of niet prettig vindt. En soms is het niet te zien, maar moet je als ouder of begeleider op je intuïtie afgaan en je gevoel laten spreken.

En om te kijken hoe je de kwaliteit van leven kan verbeteren, moet je een beroep doen op je creativiteit en inventiviteit en bij iedere kernwaarde kijken wat je zou kunnen doen om de persoon een prettig gevoel te laten ervaren.

Het gaat om de persoon en niet om jezelf

Een valkuil bij mensen die zelf niet goed kunnen aangeven wat ze willen, of die dingen willen die ouders of begeleiders niet goed voor hen vinden, is dat deze dan hun eigen waarden en normen gaan vertalen in zogenaamde verlangen van (of eigenlijk voor) de persoon. Dat doet geen recht aan het ervaren van kwaliteit van leven door

de persoon zelf. Als we iemand iets laten doen of confronteren met iets dat hij niet zelf wil, kan dat leiden tot een verminderd gevoel van kwaliteit van leven.

Dat betekent niet dat het niet soms nodig is dat er in een plan iets komt dat voor de persoon nodig is terwijl hij dat zelf niet wil. Die verantwoordelijkheid moeten ouders en begeleiders soms nemen, maar zich daarbij wel realiseren wat het voor de persoon zelf op dit moment betekent.

Meten van kwaliteit van leven

Omdat het bij kwaliteit van leven gaat om persoonlijke ervaringen en gevoelens, is het moeilijk om een volledig objectieve score te geven aan de ervaren kwaliteit. Met de scores in het persoonlijk profiel voor kwaliteit van leven kan wel een redelijk beeld worden gegeven; zeker als het profiel door meerdere mensen samen wordt ingevuld voor een persoon die dit zelf niet kan. Op individueel niveau geeft het een snelle indicatie over waar het wel of niet goed gaat.

Kwaliteit van leven op collectief niveau

Het model voor kwaliteit van leven is in eerste instantie bedoeld om individueel mee te werken, maar u kunt het ook op collectief niveau gebruiken.

Voor een woongroep waar een persoon woont, kan aan de begeleiding gevraagd worden om in meer algemene zin aan te geven wat voor de afzonderlijke kernwaarden gedaan wordt om de kwaliteitservaring voor de mensen zo optimaal mogelijk te krijgen. Voor de instelling als geheel kan de cliëntenraad aan de raad van bestuur vragen welk inhoudelijk beleid gevoerd wordt voor de afzonderlijke kernwaarden. Naarmate het niveau waarop een en ander beschreven wordt verder af ligt van de individuele personen, zullen de beschrijvingen algemener worden, maar het zou wel een goed beeld kunnen geven over hoe de instelling integraal werkt aan het verbeteren van de kwaliteit van leven van de cliënten.

Ook binnen de gemeentes kan goed met dit model gewerkt worden in het kader van de uitvoering van de WMO. De gemeentes moeten hiervoor werken met negen prestatievelden. Met de acht kernwaarden en de negen prestatievelden kan een matrix gemaakt worden, waarin kan worden uitgewerkt hoe binnen de prestatievelden aan de afzonderlijke kernwaarden van kwaliteit van leven vorm wordt gegeven. Voor burgers met een verstandelijke beperking die een beroep moeten doen op ondersteuning vanuit de WMO geeft dit een goed beeld over wat ze kunnen verwachten.

Hoewel de meting in de individuele kwaliteitsprofiel in eerste instantie bedoeld is om op individueel niveau te scoren hoe de kwaliteit van leven ervaren wordt, kan de meting ook op collectief niveau – bijvoorbeeld een groep, instelling of gemeente – gebruikt worden om te kijken of er patronen zijn te ontdekken in de uitkomsten

op het niveau van de kernwaarden. Per persoon wordt niet alleen gescoord in welke mate de min of meer concrete aspecten gerealiseerd, maar ook de meer abstracte onderliggende kernwaarden. De individuele scores bij deze kernwaarden kunnen verzameld worden, waardoor voor de groep een beeld gevormd kan worden over hoe het staat met de kwaliteit van leven..

Als op het niveau van een groep, instelling of gemeente bepaalde kernwaarden er als onvoldoende uit komen, wil dat nog niet perse zeggen dat er slecht gewerkt wordt. Het kan veroorzaakt worden door een gebrek aan middelen (met name financiën), maar het kan ook liggen aan de groep personen waar het omgaat. De collectieve scores geven geen rapportcijfer waarmee zorgaanbieders of gemeentes met elkaar vergeleken kunnen worden, maar ze geven aanleiding om te vragen wat de zorgaanbieder of gemeente beleidsmatig kan doen om de kwaliteit van leven van de personen te verbeteren.

Ontwikkeling van het meetinstrument

Op dit moment zijn we bezig met het verder ontwikkelen van een meetinstrument om het resultaat van de zorg en ondersteuning in termen van *kwaliteit van leven* te beoordelen. U kunt aan dit onderzoek meewerken door op internet voor een persoon met een beperking het kwaliteitsprofiel in te vullen. U kunt dit doen door de volgende link te volgen: [onderzoek kwaliteit van leven](#)

Publicatie: KansPlus, 2013

Tekst: J.P.S. van de Siepkamp

Bron: www.gentleteaching.nl

Contactgegevens:

KansPLus, belangennetwerk voor mensen met een verstandelijke beperking

De Haag 15-1, 3993 AV Houten tel. 030 2363744

www.kansplus.nl info@kansplus.nl